

M

Maastricht

B

in Beeld

Schulen in Maastricht...

I 7

september

2021

Schulen in Maastricht...

In Blauwdorp ligt het Minister Goeman Borgesiusplantsoen. Het is een bijzonder aardig pleintje met een plantsoen in het midden. Blauwdorp is gebouwd op de kazematten, *de katsj* in het Maastrichts, de verdedigingswerken die rond Maastricht lagen. Het is een stelsel van ondergrondse gangen.

Die gangen konden prima gebruikt worden om er schuilkelders van te maken. En die waren ook nodig: op 27 november 1941 rond negen uur 's avonds, viel er een zware bom, vermoedelijk een Engelse, op Blauwdorp, ook op het Borgesiusplantsoen. Er vielen 25 doden. Er had luchtalarm geklonken en heel wat Maastrichtenaren hadden een plekje gezocht in de schuilkelder. Dat was hun redding. Na de oorlog werden de gangen door de BB ingericht als schuilkelder tijdens de Koude Oorlog.

Het museum Schuilen in Maastricht... staat in het teken van de geschiedenis van de schuilkelders. Maar het geeft ook een idee van het leven van alledag in die tijd. Een bijzonder mooi tijdsbeeld, authentiek, een tijdsapsule.

Adres: Minister Goeman Borgesius-plantsoen 30

Web: <https://schuileninmaastricht.com>

De kazematten zijn een uitgebreid gangenstelsel van gemetselde overwelfde gangen. Oorspronkelijk lagen die aan een droge gracht en kon er vanuit de kazematten verdedigd worden; er zaten schietgaten in de muren. Toen Maastricht geen vesting meer was, werden de droge grachten opgevuld en daarop werd Blauwdorp gebouwd. Maar het gangenstelsel bleef bewaard.

In tijden van dreiging waren de gangen uitstekende schuilplaatsen. Men kon op meerdere plaatsen naar binnen. Er waren houten banken zodat mensen tijdens het schuilen konden zitten. De verlichting was sober en doeltreffend. De luchtinstallatie is uit de tijd van de Koude Oorlog. Deze installatie zoog de lucht aan door een bed met zand en vervolgens door wat filters. De motor van de pomp functioneert nog.

PROCLAMATIE.

Het Hoofd van den Luchtbeschermingsdienst te Maastricht, in overleg met het Hoofd over de schuilkelders, brengt ter kennis van het publiek:

- 1e. dat de schuilkelders uitsluitend en alleen ter beschikking van het publiek zullen zijn, zoolang het alarm duurt. Zoodra het sirene-sein „luchtalarm-geëindigd” weerklinkt, is een ieder verplicht de schuilkelders te verlaten.
- 2e. dat het verboden zal zijn, zich in de schuilkelders met huisraad te installeren. Mitsdien is het niet geoorloofd matrassen en dergelijke objecten mede te brengen. Ouderen van dagen, welke niet vlug genoeg kunnen loopen, zullen eventueel in een fauteuil of op een stoel naar beneden worden gedragen.
- 3e. dat een ieder, die de schuilkelders bezoekt, is gehouden mede te werken tot de handhaving van de goede orde en ten strengste toe te zien, dat door anderen geen voorwerpen uit de schuilkelders worden weggenomen. Wordt geconstateerd, dat personen zich aan diefstal schuldig maken, zoo geve men dit onmiddellijk of laatstens bij het verlaten van den kelder op aan den leider resp. aan een van diens helpers.
- 4e. dat het zal verboden zijn op den grond te spuwen, dezen op eenigerlei manier te verontreinigen, zoome de te rooken.
- 5e. dat eenieder is gehouden zich te onderwerpen aan de bevelen van den leider of diens helpers.

Tenslotte wordt er een beroep gedaan op eenieder, die de schuilkelders bezoekt om al het mogelijke te doen, ten einde rust en kalmte te bewaren.

Het hoofd van den L.B.D.
De Gen. Maj. b.d.
J. BONGERS.

MAASTRICHT, 22 Mei 1940.

Dr. J. BONGERS VAN AALST, Maastricht

Het is erg vochtig in de ondergrondse ruimtes. Daardoor is het eigenlijk geen plaats om een museum in te richten. Het vocht dringt overal in door en tast alles aan. Verrotting, schimmel, roest en andere narigheid. Over een paar jaar zou er niks over zijn van de collectie.

Maar het is geconserveerd. Echt afgesloten van de lucht en het vocht. Paul Tieman is de ontwerper van de tentoonstelling. Hij heeft een deel van de collectie verpakt in dubbel glas. Precies zoals dat ook in huizen zit. De twee glazen platen zijn luchtdicht en vochtbestendig aan elkaar gemaakt. Met de papieren in de tussenruimte. Het ziet er na jaren nog uit als nieuw. Ook de vitrines zijn speciaal voor deze situatie gemaakt. Met verwarmingselementen die de lucht op constante temperatuur houden zodat condens geen kans krijgt. Prachtig gedaan!

Het museum is beperkt open, de toegang is gratis. Zie: schuileninmaastricht.com/bezoek/
Leden van de werkgroep Schuilen in Maastricht... zijn dan beschikbaar om vragen te beantwoorden.

Iedere vitrine behandelt een stukje van de geschiedenis. In de vitrines liggen veel spullen die door omwonenden bij elkaar gebracht zijn. Het zijn juist deze authentieke spullen die het museum zo indringend maken. Men beseft dat ze ooit deel uitmaakten van levens van vele *Mestrechteneere*. Verder is de witgekalkte gewelfde ruimte duidelijk zichtbaar. En op de volgende pagina een toilet. Tja...

Na de Tweede Wereldoorlog stonden de grootmachten Amerika en Rusland tegenover elkaar; het leidde tot een gigantische wapenwedloop en verschillende grote conflicten. De dreiging was enorm en werd de Koude Oorlog genoemd.

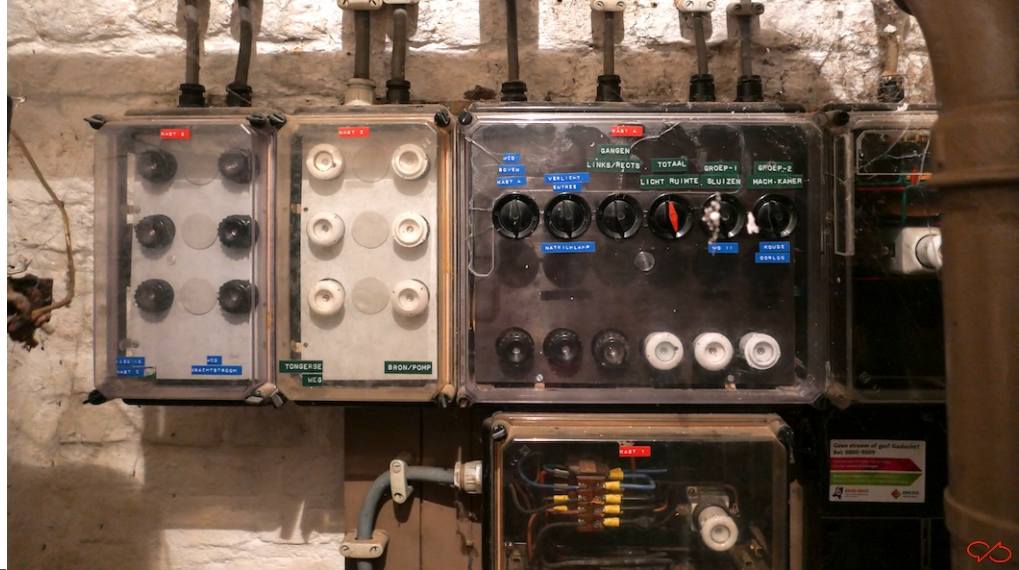
Om voorbereid te zijn op een eventuele kernoorlog, richtte de BB, Bescherming Bevolking, de schuilkelder opnieuw in. Er was plaats voor tienduizenden mensen. Voor degenen die geen schuilkelder konden vinden was het advies: zoek een plaats onder de trap met een vergiet op het hoofd en blikken bonen binnen handbereik. De Koude Oorlog eindigde formeel op 9 november 1989 met de val van de Berlijnse muur. De schuilkelder was vanaf toen niet meer nodig.

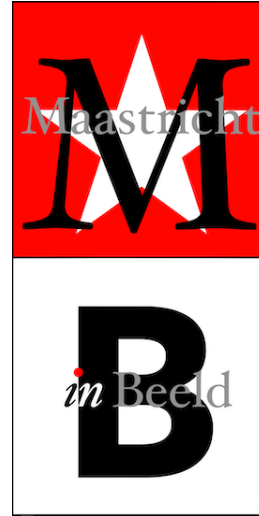
Het gele doosje in de vitrine hieronder is een geigerteller om straling te meten.

Op de schakelkast met zekeringen staan bijschriften die met een jaren zeventig lettertang zijn gemaakt. Mooi in stijl. En op de foto eronder een sirene van de BB. Iedere eerste maandag van de maand om 12 uur loeide die. Iedereen wist: loos alarm. Maar als de sirene op andere momenten klonk, moest men de radio of tv aanzetten voor het nieuws. Dat gebeurde zelden, maar toch...

Maastricht in Beeld
kortweg MiB

MiB is een
fotomagazine voor
liefhebbers van de
stad Maastricht.
De opzet is simpel:
interessante
onderwerpen,
behoorlijke foto's,
korte stukken tekst
met wat uitleg en
achtergronden en
een nette layout.

Dit magazine is gratis en komt uit de
Boekenkast van Peter Scheele:

<https://scheelpj.home.xs4all.nl/Site>

Ik wens u veel kijk- en leesplezier.

Peter Scheele

Colofon

Camera: Panasonic Lumix LX100, Make II

Bewerking: Adobe Lightroom 6.14

Opmaak: Apple Pages 11.1

Foto's, tekst en opmaak: Peter Scheele